

X. stretnutie Formovanie v synodalite

1. zamyslenie

Sk 2, 42 - 47

Pokrstení sa vytrvalo zúčastňovali na učení apoštolov a na bratskom spoločenstve, na lámaní chleba a na modlitbách. Všetkých sa zmocňovala bázeň; prostredníctvom apoštolov sa dialo množstvo divov a znamení. Všetci, čo uverili, boli pospolu a všetko mali spoločné. Predávali pozemky a majetky a rozdeľovali ich všetkým, podľa toho, ako kto potreboval. Deň čo deň svorne zotrvali v chráme, po domoch lámali chlieb a s radosťou a úprimným srdcom požívali pokrm. Chválili Boha a boli milí všetkému ľudu. A Pán každý deň rozmnožoval tých, čo mali byť spasení.

Srdce nejedného Slováka sa rozbúcha pri sledovaní našej hokejovej alebo futbalovej reprezentácie. Najmä hokejisti nám v poslednom čase robia svojimi výkonmi na ľade radosť. Pri futbale, hokeji a ďalších kolektívnych športoch hľadajú tréneri správnu „chémiu“ medzi hráčmi a jednotlivec je dobrý natoľko, nakoľko robí ostatných okolo seba lepšími. Ani tá najjagavejšia hviezda nemusí byť úspešná, keď neprichádza pomoc od spoluhráčov. A naopak, družstvo bez výrazných individualít dokáže veľké veci, keď je v ňom súhra a všetci ťahajú za jeden povraz.

O manželstve sa hovorí ako o spoločnej ceste (gr. syn-hodos) životom. Ak rodina postavená na manželstve je základnou bunkou Cirkvi, tak práve v manželstve a rodine máme konkrétny príklad synodality, t. j. spoločného kráčania po ceste. Rodina je akoby synoda v malom. V zdravých vzťahoch nemôže žiť jeden na úkor druhého. Každý do domácnosti niečo vkladá, lebo nie je len hotelovým hosťom, ktorý sa necháva obsluhovať. Manželia, ktorí spoločne kráčajú životom, spolu padajú a spolu vstávajú, delia sa so svojimi starosťami aj radosťami.

V tímovom športe, v rodine aj v Cirkvi je dôležité, aby sa jedinec dokázal obetovať pre spoločné dobro. Ale ako to dosiahnuť? Odkiaľ premenila vytrvalosť členov prvého kresťanského spoločenstva v Jeruzaleme (por. Sk 2, 42)? Ako to, že boli takí horliví, verní a oddaní? Starobylý List Diognetovi píše aj o kresťanoch ďalšej generácie, že „Vydané zákony poslúchajú, a svojím životom prevyšujú zákony.“ (Liturgia hodín, Posvätné čítanie, Streda, Veľkonočné obdobie, 5. týždeň). Kde sa rodí to „navyš“, čo prekračuje plnenie povinností?

Spoločenstvo ako celok aj tí, ktorí ho vedú, by mali akceptovať jednotlivé osoby, ktoré dané spoločenstvo tvoria. Cirkev je od začiatku postavená na subjekte - na osobe.

Slová „Ty si Peter“ (Mt 16, 18) adresoval Ježiš jednému konkrétnemu človeku. Rozvíjanie Kristovho personálneho princípu nech podporí budovanie spoločenstva a naše formovanie v synodalite.

2. zamyslenie

Jn 14, 1-6.14-18.25-26

Nech sa vám srdce nezrušuje! Veríte v Boha, verte aj vo mňa. V dome môjho Otca je mnoho príbytkov. Keby to tak nebolo bol by som vám povedal, že vám idem pripraviť miesto?! Keď odidem a pripravím vám miesto, zasa prídem a vezmem vás k sebe, aby ste aj vy boli tam, kde som ja. A cestu, kam idem, poznáte.“ Tomáš mu povedal: „Pane, nevieme, kam ideš. Akože môžeme poznať cestu?!“ Ježiš mu odpovedal: „Ja som cesta, pravda a život. Nik nepríde k Otcovi, iba cez mňa. Ak ma budete prosiť o niečo v mojom mene, ja to urobím. Ak ma milujete, budete zachovávať moje prikázania. A ja poprosím Otca a on vám dá iného Tešiteľa, aby zostal s vami naveky - Duchu pravdy, ktorého svet nemôže prijať, lebo ho nevidí, ani nepozná. Vy ho poznáte, veď ostáva u vás a bude vo vás. Nenechám vás ako siroty, prídem k vám. Toto som vám povedal, kým som ešte u vás. Ale Tešiteľ, Duch Svätý, ktorého pošle Otec v mojom mene, naučí vás všetko a pripomenie vám všetko, čo som vám povedal.

„Synoda“ je v tradícii Cirkvi starobylé a úctyhodné slovo, ktorého význam vychádza z najhlbších tém Zjavenia. Označuje cestu, po ktorej Boží ľud kráča spoločne. Rovnako tak odkazuje na Pána Ježiša, ktorý sa sám predstavuje ako „cesta, pravda a život“ (Jn 14, 6), a na skutočnosť, že kresťania, ako jeho nasledovníci, boli pôvodne nazývaní „nasledovníci Cesty“ (por. Sk 9, 2; 19, 9. 23; 22, 4; 24, 14. 22), kde pod výrazom „Cesta“ rozumieme cestu spásy ako život alebo životný štýl podľa osoby a učenia Ježiša Krista.

„Synodalita“ teda predovšetkým označuje zvláštny štýl, ktorý charakterizuje život a poslanie Cirkvi a vyjadruje jej prirodzenosť v zmysle prirodzenosti Božieho ľudu, ktorý putuje spoločne a zhromažďuje sa v spoločenstve, ktoré je neustále povolávané Pánom v sile Duchu Svätého, aby hlásalo a žilo evanjelium. A táto „synodalita“ by sa mala prejavovať v bežnom spôsobe života a činnosti Cirkvi.

V tomto duchu by sa mal každý člen Cirkvi aj neustále nechať formovať. V duchu neustáleho vedomia, že aj my kresťania dnešnej doby sme stále „nasledovníci“ jednej „Cesty“ spásy, a teda jedného vzoru a životného štýlu či učenia jedného Pána Ježiša Krista.

Je nutne potrebné začať túto formáciu v duchu „synodality“ v srdci a myslí, „lebo znútra, z ľudského srdca, vychádzajú zlé myšlienky, smilstvá, krádeže, vraždy, cudzoložstvá, chamtivosť, zlomyseľnosť, klamstvo, necudnosť, závisť rúhanie, pýcha, hlúposť. Všetky tieto zlá vychádzajú znútra a poškvŕňujú človeka.“ (Mk 7, 21 - 23) A preto, ako píše sv. apoštol Pavol: „Nech nik nehľadá iba na svoje vlastné záujmy, ale aj na záujmy iných. Zmýšľajte tak ako Kristus Ježiš: On, hoci má božskú prirodzenosť, nepridržal sa svojej rovnosti s Bohom, ale zriekol sa seba samého, vzal si prirodzenosť sluhu, stal sa podobný ľuďom a podľa vonkajšieho zjavu bol pokladaný za človeka. Uponížil sa, stal sa poslušným až na smrť, až na smrť na kríži.“ (Flp 2, 4 - 8) A preto formovať sa v synodalite znamená pre nás formovať svoju myseľ i srdce podľa zmýšľania Krista nehľadiac iba na svoje záujmy, ale na záujmy všetkých účastníkov Cesty, na ktorej sa zriekame seba, svojho egoizmu, aby sme dovŕšili aj radosť nasledovníka.

Následne by sa táto formácia v synodalite mala preniest' do spoločného kráčania v modlitbe, prijímaní Ducha, zachovávaní prikázaní, ktoré je potrebné prijať v ich celom pôvodnom obsahu, nie prispôsobené či dokonca relativizované myslením doby. Sme pozvaní nechať k tzv. „inkarnácii“ Ježišovho štýlu života do nášho štýlu života. K tomu dôjdeme postupnými krokmi podľa každodenného uvažovania nad evanjeliom, ktoré sa má pomaly prevteliť do nášho spôsobu života.

A na záver je potrebné zdôrazniť, že celá táto synoda istotne priniesla konkrétne podnety, závery či praktické výzvy do budúca, ktoré by mali nájsť svoje miesto v konkrétnych podobách v živote Cirkvi, diecéz, farností, spoločenstiev, rodín alebo aj jednotlivcov. Aby bola formácia v synodalite plodná, je potrebné uviesť zistené a zjavené synodálne závery do života Cirkvi tam, kde sme. Nech nám v tom dobrý Pán Boh pomáha.

3. zamyslenie

Mk 4, 30 - 32

A pokračoval: „K čomu prirovnáme Božie kráľovstvo, alebo akým podobenstvom ho znázorníme? Je ako horčičné zrnko. Keď ho sejú do zeme, je najmenšie zo všetkých semien na zemi, ale keď sa zaseje, vždy, prerastie všetky byliny a vyháňa veľké konáre, takže v jeho tóni môžu hniezdiť nebeské vtáky“.

Každé zasadanie Druhého vatikánskeho koncilu sa začínalo modlitbou *Adsumus Sancte Spiritus*, čo sú prvé slová latinského originálu, ktoré znamenajú: „Stojíme tu pred tebou, Duchu Svätý“. Je to modlitba, ktorá sa v dejinách používala na konciloch, synodách a iných cirkevných zhromaždeniach stovky rokov a pripisuje sa sv. Izidorovi zo Sevilly (približne rok 560 - 4. apríl 636). Každá snaha o formovanie a rast by mala byť v súlade s Božím plánom a v múdrosti Ducha Svätého. Nemôžeme sa spoliehať len na vlastné sily, svoj úsudok alebo nápady. Ako píše evanjelista Matúš: „A zasa vám hovorím: Ak budú dvaja z vás na zemi jednomyseľne prosiť o čokoľvek, dostanú to od môjho Otca, ktorý je na nebesiach. Lebo kde sú dvaja alebo traja zhromaždení v mojom mene, tam som ja medzi nimi.“ (Mt 18, 19 - 20)

Aj synoda je v tradícii Katolíckej cirkvi zhromaždenie určitej skupiny biskupov, ktorí zastupujú všetkých biskupov, a tým aj všetkých veriacich v lokálnych cirkvách. Synodu zvoláva Svätý Otec a biskupi sa s ním prostredníctvom diskusí a výmeny skúseností podieľajú na vedení Cirkvi.

„Synoda“ je staré, v Tradícii Cirkvi veľmi ctihodné slovo, ktorého význam odkazuje na tie najhlbšie témy Zjavenia. Skladá sa z predpony σύν („s-“) a podstatného mena ὁδός („cesta“). Označuje tak cestu, ktorou spoločne kráča Boží ľud. Rovnako odkazuje aj na Pána Ježiša, ktorý sám seba predstavuje ako „cestu, pravdu a život“ (Jn 14, 6), a na skutočnosť, že kresťania boli v začiatkoch jeho nasledovania nazývaní „stúpecami Cesty“, ako môžeme čítať v Skutkoch apoštolov: „a vyžiadal si od neho listy pre synagógy v Damasku, aby mohol stúpecov tejto Cesty, mužov i ženy, ak tam dajakých nájde, v putách priviesť do Jeruzalema.“ (Sk 9, 2)

V cirkevnej gréčtine slovo synoda vyjadruje zhromaždenie v spoločenstve Ježišových učeníkov a v niektorých prípadoch je synonymom cirkevnej komunity. Svätý Ján Zlatouсты napríklad píše, že Cirkev je „pomenovanie tých, ktorí kráčajú spoločne (σὺνοδος)“. Vysvetľuje, že Cirkev je vlastne zhromaždením zvolaným na to, aby vzdávalo vďaky a chvály Bohu ako jeden zbor, je akosi harmonickou realitou, ktorá všetko drží pohromade (σὺστημα), pretože tí, ktorí ju tvoria, prostredníctvom svojich vzájomných a usporiadaných vzťahov smerujú k ἀγάπη (agapé) a ὁμόνοια (rovnakému zmýšľaniu).

V súlade s učením *Lumen gentium* pápež František zvlášť zdôrazňuje, že synodalita „nám ponúka najvhodnejší interpretačný rámec na pochopenie samotnej hierarchickej služby“ a že na základe náuky o *sensus fidei fidelium* sú všetci členovia Cirkvi aktérmi evanjelizácie. Z toho vyplýva, že uskutočnenie synodálnej Cirkvi je nevyhnutným predpokladom nového misionárskeho elánu, zahŕňajúceho celý Boží ľud. Synodalita je okrem toho aj jadrom ekumenického úsilia kresťanov: predstavuje totiž pozvanie spoločne kráčať po ceste k plnému spoločenstvu, pretože správne pochopená synodalita ponúka také chápanie a prežívanie Cirkvi, v ktorom legitímne odlišnosti môžu nájsť svoje miesto v logike vzájomnej výmeny darov vo svetle pravdy.

Synodalita v sebe zahŕňa prvok neustáleho formovania a učenia sa, naberania múdrosti, ktorá je nenahraditeľnou súčasťou rozvoja a rastu.

„Mnoho múdrosti som našiel pre seba a veľký pokrok som urobil jej pomocou. Chváliť budem toho, kto mi dáva múdrosť. Rozhodol som sa, že ju budem (všade) uplatňovať. Pilne som robil, čo je dobré, a nezahanbí ma to.“ (Sir 51, 22 - 24).

Už starozákonný Sirachovec vyzdvihuje múdrosť, vďaka ktorej urobil veľký pokrok a zároveň chváli Toho, ktorý mu múdrosť dal. Preto ani my nesmieme zabúdať neustále prosiť o múdrosť, tú pravú múdrosť, aby sa každý z nás mohol stať súčasťou synodálneho procesu a prispieť svojou troškou k jeho rozvoju a rastu. Byť kvasom, ako píše evanjelista Lukáš: „Podobá sa kvasu, ktorý žena vezme a vmiesi do troch mier múky, až sa všetko prekvasí.“ (Lk 13, 21)

Je vôbec možné uskutočniť to? Ako by bolo možné spoločne kráčať, diskutovať a navzájom sa počúvať? Predsa v Duchu lásky. Spoločne sa modliť, zúčastňovať sa farských/diecéznych akcií (príprava detí na prijatie Eucharistie, birmovancov, snúbencov), organizovať spoločné púte či modlitbové večery alebo si len sadnúť k staručkej susedke alebo uťahanej mamičke s malými deťmi a venovať jej chvíľku svojho času. S Božím požehnaním sa naša snaha, milosrdná láska a ochota „rozleje“ na ľudí okolo nás a bude ticho ďalej vzrastať a mohutniť podobne ako semienko:

„Ďalej hovoril: „S Božím kráľovstvom je to tak, ako keď človek hodí semeno do zeme; či spí alebo vstáva, v noci či vo dne, semeno klíči a rastie a on ani o tom nevie. Zem sama od seba prináša úrodu: najprv steblo, potom klas a napokon plné zrnó v klase.“ (Mk 4, 26 - 28).

Pane Ježišu, prosíme Ťa, daj nám múdrosť a vnímavé srdce, aby sme dokázali načúvať druhým, ochotne ponúknuť svoju pomoc, prijať nielen pochvalu, ale aj kritiku,

a tak spoločne s našimi bratmi a sestrami budovali dielo synody a kráčali v ústrety Božiemu kráľovstvu už tu na tomto svete plní lásky, pretože ako povedal svätý Tomáš Akvinský: „Láska nepozná hranice v raste, pretože má účasť na nekonečnej láske, ktorou je Duch Svätý.“

Modlime sa s Pátrom Piom:

Zostaň so mnou, Pane, lebo potrebujem tvoju prítomnosť, aby som na teba nezabudol. Ty dobre vieš, ako ľahko ťa opustím.

Zostaň so mnou, Pane, lebo som slabý a potrebujem tvoju silu, aby som neupadal tak často.

Zostaň so mnou, Pane, lebo ty si môj život a bez teba mi chýba horlivosť.

Zostaň so mnou, Pane, lebo ty si moje svetlo a bez teba sa topím v tmách.

Zostaň so mnou, Pane a ukáž mi svoju vôľu.

Zostaň so mnou, Pane, aby som počul tvoj hlas a nasledoval ťa.

Zostaň so mnou, Pane, lebo veľmi túžim milovať ťa a zostať v tvojej spoločnosti.

Zostaň so mnou, Pane, ak chceš, aby som ti zostal verný.

Zostaň so mnou, Ježišu, lebo v tejto noci života ťa veľmi potrebujem.

Daj, aby som ťa poznal ako tvoji učeníci pri lámaní chleba, aby eucharistické spoločenstvo bolo pre mňa svetlom, ktoré rozptyľuje temnoty silou, ktorá ma podopiera, a jedinou radosťou môjho srdca. Žiadam si dar tvojej prítomnosti.

Zostaň so mnou, Pane, len teba jediného hľadám, tvoju lásku, milosť, vôľu, srdce, tvojho Ducha, lebo ťa milujem a nežiadam za to inú odmenu, než aby som ťa miloval ešte viac. Láskou pevnou, praktickou, z celého srdca tu na zemi a ešte dokonalejšie po celú večnosť. Amen.

4. Pomocné otázky

Synodalita so sebou nesie vnímavosť pre zmenu, formáciu a neustále učenie sa.

- Čo pre mňa znamená, že Duch Svätý môže a chce hovoriť skrze moje rozprávanie a konanie v našej farnosti?
- Mali sme doteraz skúsenosť s formáciou ku „spoločnému putovaniu“? dochádza v našej farnosti k diskusi o tom, čo by to mohlo znamenať pre premenu chodu farnosti?
- Čo by nám pomohlo, aby sme si uvedomili vlastnú spolupatričnosť s naším cirkevným spoločenstvom?
- Je možné (a jak) napomáhať formácii v spoluzodpovednosť už deťom a mladistvým?
- Akým spôsobom je začlenená formácia k synodalite v rámci prípravy na iniciačné sviatosti (krst, birmovanie, eucharistia) ?
- Čím by sme mohli osobne obohatiť život nášho spoločenstva?